

HEDESELSKABETS TIDSSKRIFT

Nr. 6

15. maj 1967

Give
plantage
bliver 100 år
Kalkmidlernes
følgestoffer

88. årg.

Oplag: 18.600

Kan man gøre drøening billigere og samtidig bedre?

Polyethylenrør finder stigende anvendelse i dræningsarbejdet i udlandet under betingelser, som også er til stede i Danmark.

Polyethylenrør kan fremstilles af rent danske råvarer og byder på mange fordele i praksis, blandt andet gennem arbejdsbesparelsen ved nedlægning. Derfor kan positive forsøgsrapporter forventes.

DAN BRIT KEM A/S

KLØVERMARKSVEJ 70, KØBENHAVN S. TLF. ASTA 5814

Unimog kan komme frem overalt — f. eks. på smalle snoede skovveje uden besvær.

Hellere eet stort køretøj

Eet stort køretøj er mere rationelt end 2 små. Se f. eks. denne fuldtlastede tømmervogn. Den vejer 12 tons. For Unimog 406 er det ikke noget problem, hverken i skov, på mark eller landevej.

Unimog 406 er forsynet med en kraftig 70 HK 6 cylindret dieselmotor med D-B direkte brændstofindspøjtning, der i forbindelse med en effektiv fuldsynkroniseret gearkasse kan give Dem netop den rette arbejdhastighed, helt op til 65 km i timen på landevejen. Et effektivt overdimensioneret bremsesystem sørger for, at der ikke alene arbejdes rationelt, men også sikkert, selv på de længste og stejleste bakker.

Men Unimog's største fordel er dens alsidighed. Hellere eet stort universalkøretøj end flere små specialkøretøjer. Unimog er både udsælbningsvogn og langtømmervogn, og den kan forsynes med spil både for og bag — Unimog er det ideelle køretøj til rationelt skovarbejde.

Mercedes-Benz **UNIMOG**

BOHNSTEDT-PETERSEN A/S, Unimog-afdelingen, Københavnsvej 31, Hillerød, Telf. (03) 26 33 55

AKTIESELSKABET
NORDISK BRANDFORSIKRING

ALLE ARTER FORSIKRINGER

Grønningen 25 ★ København

Sydvestjyske Teglværkers Salgskontor

Ø L G O D

Tlf. (052 - 4 62 11) 58 og 458

Rødkjærsbro Cementvarefabrik v. J. T. Birk

Telefon Rødkjærsbro (076 - 5 91 11) 14

FORLANG TILBUD

Fører kun △ mærkede varer

Alle arter betonvarer til afvanding og kloak føres på lager

**Mejeriernes og Landbrugets
Ulykkesforsikring**

Gensidigt selskab ★ Oprettet 1898

Henvendelse til kredsens tillidsmand eller til hovedkontoret:
Vester Farimagsgade 19 . København V . Telf. (01) 15 03 50

Elementbroer - Jernbetonspunplanker

Specielle emner efter opgave

Alt i betonvarer efter D. S. 400

Ringkøbing Cementvarefabrik - Telf. (073) 2 16 00

Videbæk Cementvarefabrik - Telf. 214

N. SKYTTE

**Dyser for drænrørrensning
leveres fra lager**

Brochure og prislister fremsendes
på forlangende

A/S R. SIGVARDT

Orehoved

Telefon (03-830) 42

DEN ER RIGTIG

DEN ER FRA

**ZINCK
GODTHAAB**

- OREGON
- kæder
- til
- alle
- fabrikater
- motorsave
- hos

Erik Dalsgaard

SØNDERBROGÅDE 24 . VEJLE . TLF. (0581) 5201

**JUBILÆUMS
AKVAVIT**

Hedeselskabets Tidsskrift

Nr. 6

15. maj 1967

88. årg.

udgår 16 gange årligt og sendes til selskabets medlemmer. Annoncer til Hedeselskabets hovedkontor, Viborg, telf. 1340. Annoncepris 70 øre pr. mm. Medlemsbidraget er enten årlig mindst 10 kr. eller én gang for alle mindst 200 kr. Redaktør: H a r. S k o d s h ø j. Redaktionsudvalg: Afdelingschef, skovrider B. Steenstrup (formand), afdelingschef N. Venov og distriktsbest. J. Alsted. Carlo Mortensens Bogtrykkeri, Viborg.

Indhold: Give plantage bliver 100 år. — Kalkmidlernes følgestoffer.

Forsiden: Fra Give plantage. Egekrat, der i 1867—68 underplantedes med gran, hvorefter egen langsomt udvikledes. I forgrunden ligger de sidst huggede graner af underplantningen fra 1867—68. Fot.: Skodshøj.

Give plantage bliver 100 år

Af H A R. S K O D S H Ø J

I de kommende år vil der jævnligt blive tale om 100 års jubilæer for hedeplantager som Hedeselskabet har været med til at oprette. I 1966 fejrede Houborg plantage som nr. 1 i plantagefortegnelsen sit 100 års jubilæum og nu kommer Give plantage som nr. 2.

På de følgende sider gives en kort kronologisk gennemgang af begivenhederne i de 100 år, således som de afspejler sig i den nu også 100-årige protokol og dens søster, regnskabsprotokollen.

Den stiftende generalforsamling i A/S Give plantage fandt sted på Gæstgivergården i Give den 28. maj 1867, men det var kun en afslutning på de forberedende begivenheder. Den 22. januar samme år havde Sydjyllands ihærdige foregangsmand for plantningssagen, forstråd *F. Bang*, Gøddinggaard, talt om »Hedens beplantning« ved et møde i Give arrangeret af Vejle Vesteregns Landboforening, og der havde da også her vist sig en stærk interesse for det ud over Jylland højaktuelle spørgsmål. Hedeselskabet var blevet stiftet i 1866 med

I Give plantage findes tæt ved hinanden fem nu fredede kæmpehøje og i Rosenkjær-afdelingen en langdysse. Midt i lyngen og egekrattet må de anselige høje for 100 år siden have været synlige vidt omkring. Fot.: H. S.

forstråd Bang som en af de første års forstlige rådgivere og medarbejdere. Giveegnens beboere med jægermester *Krøyer**), Engelsholm, og bl. a. proprietær *Sabro* fra Alstedgaard som initiativtagere blev enige om at der nu måtte gøres noget. Til alle sider omkring Give strakte heden sig, der var nok, der ville sælge og inden længe forelå der tilbud på heden nord og vest for Give, hvor egekrattet overalt kiggede op over lyngen. Prisen var 5—7 rigsdaler pr. td. ld., og på et møde på Henriksens Hotel i Vejle den 6. april var man nået så vidt, at det besluttedes at stifte Aktieselskabet Give plantage. Ved dette møde i april var *E. M. Dalgas* kommet til stede og havde lovet, at Hedeselskabet ville yde en direkte pekuniær støtte i de første år og være til rådighed, om det ønskedes. Der var af de tilstedeværende den 6. april tegnet 44 aktier á 25 rigsdaler, men målet skulle være en aktiekapital på 8.000 rigsdaler, således at det ville være muligt at købe godt 200 tdr. ld. af de tilbudte arealer ved Give.

På den stiftende generalforsamling i Give den 28. maj konstateredes, at der nu var tegnet aktier for ialt 2.750 rigsdaler, og selskabet blev stiftet, vedtægter vedtaget og det blev besluttet at købe ca. 230

*) K. var medlem af Hedeselskabets repræsentantskab 1876—1894.

tdr. ld. af det tilbudte. Jægermester *G. Krøyer*, Engelsholm, blev formand og proprietær *C. P. Krühlmann*, Givskov, og gæstgiver *Jørgen Pedersen*, Give, blev medlemmer af bestyrelsen.

Det viste sig at være en usædvanlig heldig sammensætning af bestyrelse. De fandt hver sine opgaver at arbejde med, formanden uddelt og de to andre i det daglige arbejde med opgaverne ude i heden.

Krøyer førte korrespondancerne, skaffede bidrag fra staten og Hedeselskabet, henholdsvis 150—200 og 70 rigsdaler årligt i de første år og arbejdede for udvidet aktietegning, bl. a. lykkedes det at tegne ret væsentlige aktiebeløb hos Vejle bys borgere, således at det allerede ved næste års generalforsamling kunne meddeles, at der var udstedt 149 aktier. Aktierne blev som regel indbetalt med 5 rigsdaler om året.

De to menige bestyrelsesmedlemmer, Krühlmann og Pedersen, blev hurtigt levende optaget af det daglige arbejde i marken. Protokollen refererer en hel del herom. Bang har hyppigt været på besøg og ydet sine gode råd. Der er lavet planteskole, opkastet dige om arealerne, købt planter og frø hjem, gravet plantehuller, pløjet eller graret render, hugget lyng af o. s. v., i det hele taget viser de forskellige knappe beretninger i protokollen og detaljerne fra regnskabsbogen, at det virkelig var meningen, at der skulle ske noget med det samme.

Allerede den første sommer »fuldgraves en planteskole på 27 favne i firkant, men 25 favne i indvendig mål, idet der uden om den oplægges et dige af lyngtørv«. Til planteskolen brændes 10.000 skudtørv til aske til brug som gødning. Bang skaffer 5.000 hvidgran, 3.000 stk. »dværgfyr« og 1.250 »svenske skovfyr«, som alle var udplantet inden den store tørke i 1868 satte ind. Langs Brandevejen, der gik midt gennem plantagen plantedes som de første 8 rækker »hårdføre« hvidgran, således at man altså straks sigtede efter at få læ frem så hurtigt som muligt. Skovfyrrerne blev bl. a. plantet i et par meget lange rækker tværs gennem arealet, og der står de endnu i 1967 tilbage som 20—25 meter høje pragttræer, måske et af de mest særprægede skovhistoriske monumenter for de første plantninger i heden. Årringene fortæller dog om en lang række trange år i starten, ca. 25 år om de første 4—5 centimeter i diameter.

Igennem alle de år Krühlmann og Jørgen Pedersen sad i bestyrelsen henholdsvis til 1908 og til 1896, betragtede de plantagen nærmest som deres egen, og i hvert fald gjaldt det for gæstgiveren, at der næppe gik en dag, hvor han ikke var en tur i plantagen. I 1868 blev der i den sydøstlige del udstykket en jordlod til en skovfogedbolig, der opførtes i 1876. Plantagen betalte merglingen med 1 kr. pr. læs.

Planterne leveredes fra *Bang*, fra *Riegels* i Viborg og fra *Hedeselskabets planteskole* i Herning, og det kan ses, at Hedeselskabet som

I det oprindelige, lave egekrat i den vestlige del af Give plantage underplantedes i 1868 med rødgran. Derved værnedes egne, som nu er blevet til anselige træer. Den 5-stammede eg i baggrunden fortæller tydeligt, at den i sin tid er udgået af rodskud. Fot.: H. S.

regel har ydet en del af sit tilskud som frø eller planter. I 1869 skulle Bang levere 10.000 rødgran, men der var plantemangel, og det blev i stedet til 2.000 3-årige østrigske fyr, hvoraf der endnu findes enkelte overlevende. Det gik ikke altid som engang, der skulle komme et større antal planter fra Hedeselskabets planteskole i Herning. Af en eller anden grund gik de til kroen i Thyregod, og da Jørgen Pedersen først 14 dage senere fik at vide, hvor vognmandskarlen havde læsset dem af, var planterne naturligvis forlængst gået ud. Frøhandler *Wendt* i Roskilde fik mange leverancer af frø og tak til, fordi han teg-

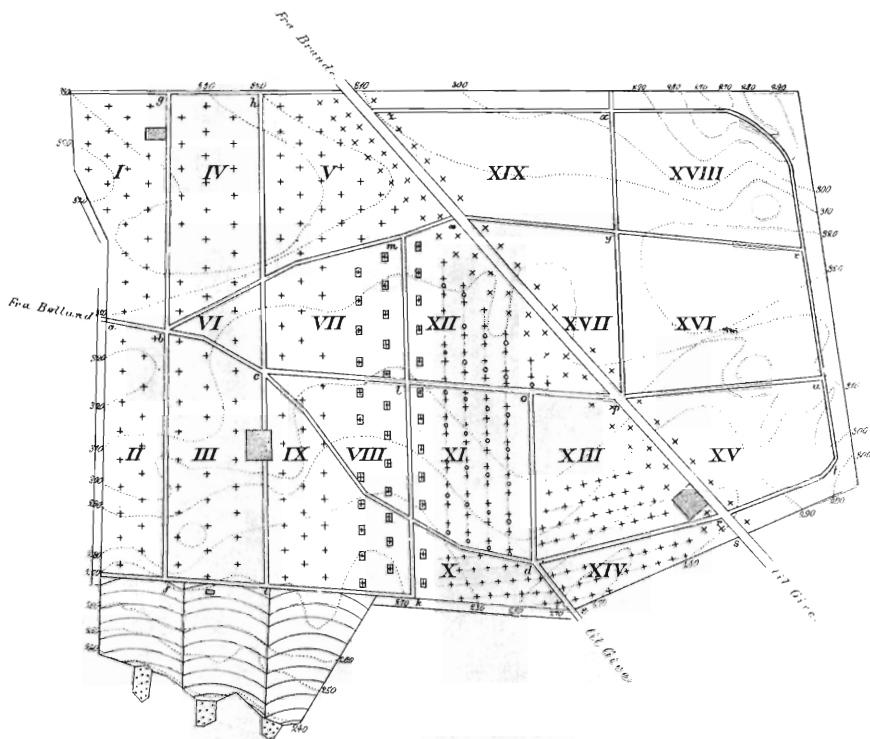

Næsten gennem hele Give plantage nogenlunde fra nord til syd går en dobbelt række anelige skovfyr. Det er formentlig de sidste af 1.250 stk. »svenske skovfyr«, som protokollen fortæller, at forstråd Bang leverede plantagen til plante-sæsonen i 1868. Idag kan de betegnes som et skovhistorisk monument. Fot.: H. S.

nede sig for aktier for lidt over, hvad han fik tilgode for frø og indbetalte resten i kontanter.

Et forsøg i 1870 med at så rødgran i gravede huller, 58.900 huller fordelt over 10 tdr. land, slog i øvrigt meget dårligt an og blev ikke gentaget.

De årlige generalforsamlinger lokkede næsten aldrig menige aktionærer til at møde frem, men alligevel drøftes nyt og gammelt, således at der bliver en retningslinie at gå efter. Det noteres således, at

Give plantage. Kortet fra 1879. Den første planteskole er markeret øverst til venstre.

der i Hedeselskabets årsberetning i 1870 har været optaget en opfordring til at tegne aktier i Give plantage, men da der ingen nye aktionærer kom ad den vej, ønskedes opfordringen ikke gentaget året efter. Det var måske dette, der medførte, at Hedeselskabet nu tegnede aktier for 75 rigsdaler i 1871.

Priserne fortæller lidt om, hvor små penge, der kunne arbejdes med. *Jens P. Madsen*, den første faste mand i plantagen, fik således i 1871 3 rigsdaler for at grave 1.000 plantehuller, 6.000 favne grøft langs yderdiget bortakkorderedes til 6 mand for $1\frac{1}{4}$ sk. pr. favn, og kulegravning i en ny planteskole fik *Jens Christensen* i Trondborg 6 sk. for pr. kubikfavn. Samme år tilkøbtes syd for plantagen $14\frac{1}{2}$ td. ld. for 5 rigsdaler pr. td. ld.

En indberetning til Hedeselskabet fra 1872 oplyser, at der nu er planteskoler i tilsammen godt 1 td. ld., at 30 td. ld. er tilplantet ved frøsåning og 14 td. ld. med planter, men der er gravet ialt 329.777 plantehuller og 6.500 favne »plantegrøfter« er tilplantet, og så oplyses det, at det i de lave arealer vil være nødvendigt at grave afvandingsgrøfter, som Bang har lovet at udstikke.

ROTTNE

SKOVBRUGSREDSKABER

Rottne 6-tonns boggie

- *Skovbrugsvogne fra 3-12 tons nyttelast.*
- *Kraner med spil og hydrauliske sving for montering på traktor eller skovbrugsvogn.*
- *Traktorsko for alle dækstørrelser.*

ROSENBERG & WIBOLTT I/S

INGENIØR- OG HANDELSFIRMA

„Kristinehøj“ Birkerød . Telefon (01) 814700

INGEN KAN HAMLE OP MED

BEVIST I HELE VERDEN

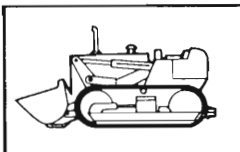
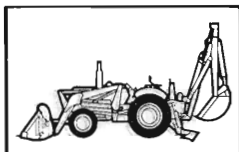
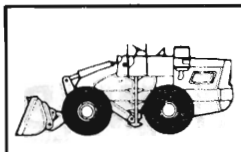
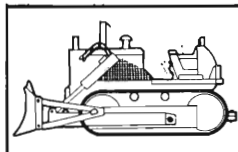
Siden International introducerede sin komplette serie af bæltetraktorer, gravemaskiner, dozers og scrapers har de opbygget et ry for kraft og udførelse. Disse maskiner arbejder effektivt og klarer ethvert hårdkrævende job. Maskinerne har over hele jordkloden været et værdifuldt hjælpemiddel ved bygning af huse, fabrikker, veje m. m.

Tusinder af brugere synes, at det er en af de mest udbytterige investeringer de nogensinde har gjort.

Hvadenten De skal bruge mere eller mindre kraft står

International Harvester til Deres tjeneste med råd og vejledning.

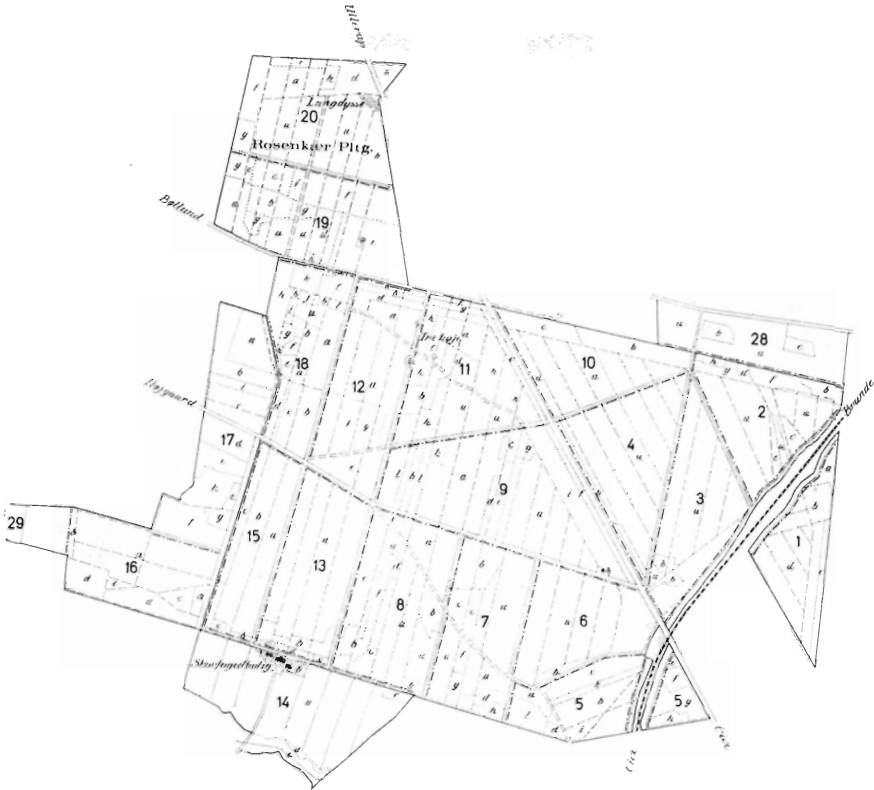
International er baseret på en af verdens fineste reservedels- og serviceorganisationer.

I.H.-mærket har gennem generationer overalt på kloden været garanti for højeste kvalitet og service

INTERNATIONAL HARVESTER

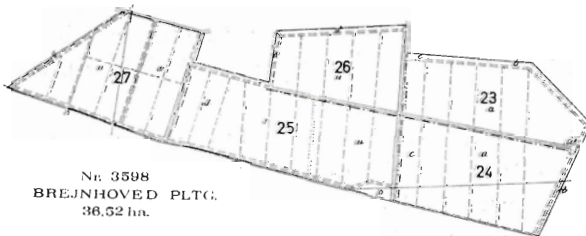
HORSENS KØBENHAVN RINGE RINGSTED ÅRHUS C

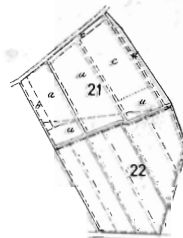
Give plantage. Kortet revideret 1965. I fortsættelsen af afd. 29 ligger det med Give kommune mageskiftede plantageareal. Desuden ejer A/S Give plantage Sdr. Langelund plantage og Brejnehoved plantage.

I 1873 er der indbetalt 4.125 rigsdaler af aktiekapitalen, og da de også er brugt, besluttes det at søge aktiekapitalen udvidet med yderligere 2.000 rigsdaler. Bestyrelsen har øjensynlig haft gode talegaver, idet der i 1875 er tegnet ca. 60 nye aktier. Det noteres, at en grosserer *Grøn* i København har taget 20 aktier!

I 1872 solgte jægermester Krøyer Engelsholm til cand. jur. *Carl Bech*, og det blev efterhånden besværligt for Krøyer fra sin nye bopæl at følge udviklingen i plantagen. I 1875 afløste Bang ham som

Nr. 3598
BREJNEHOVED PLTG.
38,52 hn.

Nr. 3599
SDR. LANGELUND PLTG.
12,44 hn.

Diget var i sin tid skel om Give plantages første planteskole på ca. $\frac{1}{2}$ td. land, anlagt i det gamle egekrat.

Nogle af egne på diget er nu blevet store træer. Fot.: H. S.

formand, og Bangs forflytning året efter til Sjælland førte til, at amtsvejsinspektør *Kidde*, Vejle, nyvalgtes i 1876. Først i 1877, da Carl Bech kom med i bestyrelsen og valgtes til formand faldt forholdene helt til ro. Helt til 1920 var det Carl Bech, der ved siden af sine efterhånden utallige og store tillidserhverv udover landet fik tid til på en god måde at varetage formandsskabet i Give plantage.

Forholdet til Hedeselskabet var i disse år meget vagt. Det var Bang, der var kontakten og først, da Bang rejste fra egnen, kom den i Aalykke ved Brørup boende skovrider *N. Fritz* ind i billedet. Han var i 1873 blevet udnævnt til skovrider ved Hedeselskabet, men første gang han nævnes i forbindelse med Give plantage er 1. december 1876, da han sammen med E. M. Dalgas deltager i et bestyrelsesmøde og en besigtigelse. Hedeselskabet lader en arbejdsplan og budget udarbejde og året efter foreligger et kort over plantagen, som den da nyansatte plantør på Høllund Søgaard *I. C. Sørensen* har fået 6 rigsdaler for at tegne.

Det kniber i 1877 med penge. *Kidde* låner plantagen 800 kr., og der udvides med 150 nye aktier, som det dog er svært at afsætte. Det bliver Carl Bech, der som formand får lykke til at afsætte dem i de kommende år blandt sine formuende bekendte ud over landet.

Foran den smukke »Jægerhytte« i Give plantage fortæller de store stammer om, at det nu er værdifuldt og svært træ, der hugges i skoven. Fot.: H. S.

Generalforsamlingen i 1877 overværes igen af Dalgas og Fritz. Budgettet for året ansættes til 1.250 kr. og *Jens Christensen* ansættes som fast plantør — han skal betale 50 kr. årligt for hus og jord. Skolelærer *Madsen* i Give bliver regnskabsfører for 50 kr. om året. En af de første regnskabsposter han noterer, er salg af 53 travler lyng for 13 kr. 25 øre og næsteften en indbetaling af jagtafgift for 4 år med 40 kr. i alt.

I 1880 overtog Hedeselskabet ikke alene detailedelsen, men også plantagens regnskab. Det kneb igen med kontanter og i nogle år af tog Hedeselskabet derfor aktier for 300 kr. om året eller lod sit tilgodehavende udligne med aktier, og disse købte plantagen i øvrigt nogle år senere alle tilbage for halv pris, samme måde som Hedeselskabet havde finansieret en række andre plantager på, når det kneb med plantagernes økonomi.

E. M. Dalgas besøgte nu jævnligt plantagen, gav kritik og vejledning, altid i følge med Krühlmann, *Jørgen Pedersen* og *I. C. Sørensen*. Der bliver lavet rendegravning og afvanding, og i protokollen nævnes det i 1882, at Dalgas tilråder at plante en bjergfyr sammen med en rødgran i hvert plantehul, hvorved det forventes, at man kan undgå en alt for lang stampeperiode. Der planlægges kamkulturer og — udenom Fritz — får *I. C. Sørensen*, som i 1883 er udnævnt til skov-

En af Give plantages fine rødgranbevoksninger fra ca. 1885. Fot.: H. S.

rider, meget faste retningslinier at følge. Bl. a. plantes der 1883—84 10.000 2/0 ædelgran — det er dem, der nu giver store penge til plantagen.

Det er øjensynligt Carl Bechs hensigt, at plantningsarbejdet skal gøres færdig, skønt der stadig mangler penge. Selv tager han aktier og låner plantagen til driften, hans venner og forbindelser næsten tvangsindtegnes for nye aktier, en enkelt af dem, grosserer *Grøn* i København, lover igen at tage 20 aktier — for 500 kr. — hvis det kan føre til plantearbejdets afslutning. Egnens befolkning er ved at være trætte. Til generalforsamlingen i 1884 mødte kun én aktionær udover

Skovfogedboligen i Give plantage ligger næsten helt omgivet af bøge- og ege-kulturer, dels nye og dels gamle. Fot.: H. S.

bestyrelsen. Det var proprietær Sabro, Alstedgaard, og han kom for sent til at være med.

De to første serier af aktier havde indtil 1886 bragt aktiekapitalen op på 18.800 kr., og den nye serie blev trykt i 140 stk. á 50 kr. Det ses, at godsejer *Sass* på *Lerbæk* havde aftaget 6, grosserer *Reutzmann*, *Haraldskjær*, 5 og proprietær *Holst*, *Brandbjerg*, 5, men *Bech* klager over, at det er svært at komme af med den nye serie, skønt de er fritaget for stempelafgift. En diskussion om antagelse af fredskovspligt tyder på, at denne nye lov om en varig forpligtelse, når der ydedes statstilskud, har virket afsvækkende for interessen, aktionæerne har frygtet for, at en sådan fredskovspligt var til skade for deres ejerinteresser.

Der er i disse år skiftet plantør flere gange, og en af skovens faste arbejdere helt fra 1871 *Chr. Ramskov* bliver nu ansat som plantør. Han kommer derefter til at præge arbejdet og udviklingen gennem en meget lang årrække. Skovrider *Fritz* er atter kommet på talefod med *Dalgas* og overtager fra 1887 igen kontrollen med plantagen, således at han skal besøge den mindst 2 gange årligt. I *C. Sørensen* fuldfører som planlagt tilplantningen, men får derefter ikke med *Give* plantage at gøre. Det kan noteres, at han har fortalt, at han gik tværs

gennem hederne fra Høllund Søgaard den 4 mil lange vej til Give — det var for hård en tur for en hest frem og tilbage på én dag!

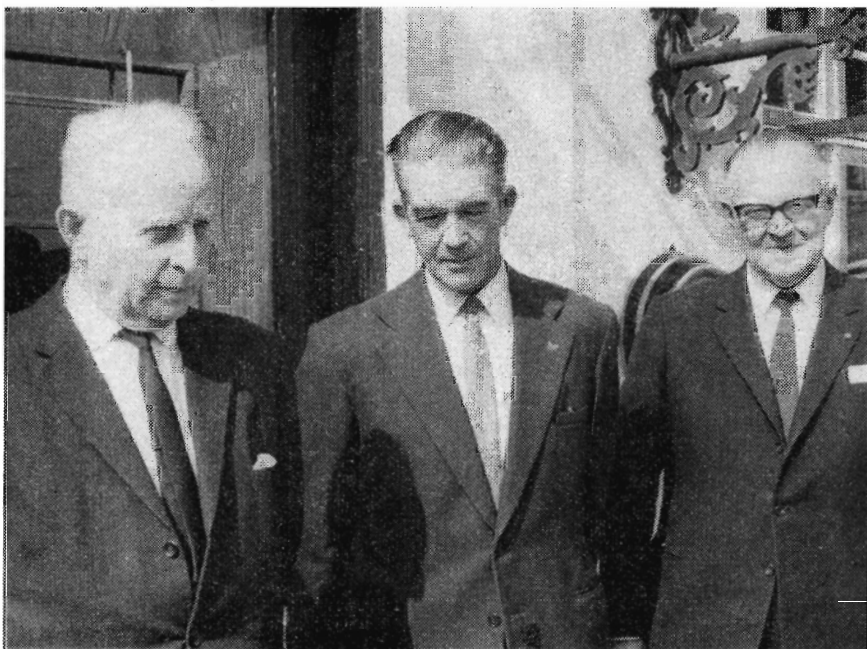
Plantør Ramskov fik fart i planteskolerne, således at der f. eks. i 1889 solgtes planter for 349 kr. Han var også inde på at rationalisere, idet han i 1891 lod snedkeren i Give lave 2 »udpriklingsmaskiner« — hvad det så har været for nogle.

I 1896 døde *J. Pedersen*, Kammerråden, som han kaldtes i de senere år, og bestyrelsen suppleredes med propr. *Albrechtsen*, Givskov, og *N. P. Thomsen*, Donnerup. Man begyndte at se indtægter og diskuterer hugst- og fornyelsesproblemer. Chr. Dalgas' »sabel« — til sabling af bjergfyrrer — blev indkøbt i 2 eksemplarer i 1896, men det var dog ikke bjergfyrrerne, der kunne sælges, hverken i bundter eller klippet til brænde med en nyanskaffet ekstra stor grensaks. Det første, der blev solgt i 1889 var lidt tynd udhugst af østrigsk fyr, ind imellem i de næste år nogle juletræer, og en auktion i 1901 giver situationen med at notere 6 kr. 25 øre i underskud. Stort bedre var det ikke i 1902, hvor en auktion over 51 bunker bjergfyr kun indbragte 53,75 kr., medens hugsten havde kostet 86,67 kr. Det var kun langsomt, at befolkningen vænnede sig til brug af brænde fra plantagen — de gamle hedetørv lunede stadig godt nok.

I 1908 afløste Hedeselskabets skovrider *Lorenz Smith*, der boede på Kongebrogaarden i Middelfart, Niels Fritz og var derefter plantagens tilsynsførende til 1914, men uden at gribe ret meget ind i Ramskovs daglige ledelse. Carl Bech fortæller i disse år jævnlige i Vejlebladene om hedesagen og om Give plantage, og man kan heraf og af protokollen forstå, at hedeplantningen er en hjertesag for ham. Det er ikke uden grund, at han en periode blev direktør for Hedeselskabet*).

Give plantage var i disse år inde i de samme økonomiske driftsvanskeligheder som alle de andre små og store hedeplantager. Udhugsten kunne næsten ikke sælges, det var vanskeligt at få arbejdskraft, selvom arbejdslønnen var helt oppe i 30 øre pr. time, og kritikken af hedeplantagerne blev hørt stærkere og stærkere. Begrebet bjergfyrrørkerne blev diskuteret og meningerne var meget delt. I protokollen har Bech således tilført, at bjergfyrrer ikke må hugges bort i de afdelinger, hvor man ikke er helt sikker på, at granerne kan komme til udvikling, d. v. s. i de afdelinger, hvor bjergfyrrer allerede har kvalt granerne eller, som det blev sagt, hvor »ammen har ligget barnet ihjel.«

*) C. Bech var i Hedeselskabets repræsentantskab fra 1879, dets formand fra 1907 og 1910—12 Hedeselskabets direktør. I mange år var han tillige formand for Foreningen af jyske Landboforeninger og præsident i Landhusholdningsselskabet.

Til venstre Give plantages afholdte skovfoged fra 1929 E. W. Raun ved siden af to af bestyrelsens tre medlemmer: Gårdejer Arne Søndergaard, Grønborg, (fra 1951) og bankbestyrer Svend Løvbjerg, Give, der har virket for plantagen i en meget lang årrække. Fot.: H. S.

Carl Bech omtaler et sted vanskelighederne i disse ord således:

Lærer Madsens rigtige Opfattelse af Udluftningens Methode kom bl. a. frem, da Skovrider Chr. Dalgas sammen med Skovrider Fritz paa Bestyrelsens Opfordring besøgte Plantagen 2. August 1905. Foruden at drøfte denne da og i de kommende Aar allervigtigste Sag, kom man uundgaaeligt ind paa Spørgsmaalet om at faa Hugsten til dog at give nogen Fortjeneste i Stedet for det ikke ubetydelige Tab, som den hidtil havde medført, og man begyndte nu at sælge afgrenet Bjergfy, Rafter, i Stedet for ubehandlede Udluftningsbunker. Tillige bestræbte man sig for at sælge Træ til Give Mejeri, og at søge andre Kunder, men smaat var det, og smaat gik det en lang Tid. Til Kulbrænding og Udvin-delse af Tjære m. m. var der alt for lidt Materiale. Arbejdskraften var tilmed vanskelig at faa. Granerne gav i Reglen gode Priser; men af dem var der forholdsvis faa at hugge.

Da det havde vist sig kostbart at faa den absolut nødvendige Borthugning af Bjergfy foretagen, og Arbejdet tilmed trak for længe ud, antog man efter Hedeselskabets Anvisning dets Assistent Madsen (i 1967 ejer af St. Hjøllund plantage, red.) til at »sable« i de mest overvoksede Partier. Paa denne Maade skaffede man Luft for en Del Graner inden det blev alt for sent. De »afsablede« Grene blev liggende paa Stedet, saa der blev intet til Salg, men man tog hellere den utvivlsomme Udgift end den tvivlsomme Indtægt ved Salg af Bunker for ikke at komme altfor sent med Arbejdet.

Mod nordvest er i yderkanten af afdeling 10 i Give plantage underplantet 1961 med ædelgran. Fot.: H. S.

I 1908 blev plantagens ejendomsskyld ansat til 25.000 kr., hvad bestyrelsen anså for alt for højt. Det førte til, at man i et par år måtte låne penge til at betale skatterne med. Aktierne siges samme år ikke at være 50 % værd af pålydende.

Det gik dog også her som næsten alle andre steder, at den første verdenskrig rettede økonomien op. Alt kunne efterhånden sælges. Selvom der i året 1912/13 havde været et driftsoverskud på 100 kr. og 1914/15 giver balance, fordi det lykkedes Ramskov, som i 1914 var fratrådt som fast plantør og i stedet havde nedsat sig i Give som forhandler af plantagens produkter, at sælge bjergfyrrer i 24 tommers stykker for 8,50 kr. pr. favn! For 1916 var der et overskud på 683 kr. og for 1916/17 blev det til det første udbytte på 8 %. Det var dog kun et enkelt solstrejf til aktionærerne. I de følgende år lavedes veje, underplantninger og andre nødvendige ting, så der kun blev balance på driftsregnskabet.

I 1918 revideres lovene, men morsomt nok er det efter lovene stadig et tilsynsførende bestyrelsesmedlems pligt, at sørge for overholdelse af fred i plantagen med hensyn »både til fremmede kreaturer, jagt, lyngplukning og rishugst.«

I disse år har skovrider *J. J. Holt* formelt været *Lorenz Smiths* afløser fra 1914 som *Hedeselskabets* tilsynsførende, men der har ikke

Mod nord har for et par år siden Give plantage langs det gamle skeldige fra 1868 tilkøbt en agermark på ca. 8 td. ld., som i jubilæumsåret er fuldt tilplantet med rødgran. Fot.: H. S.

rigtig været brug for ham. Formanden, Carl Bech, gik sine egne veje, og da Holt i 1917 hørte, at Bech, som da ikke længere var direktør for Hedeselskabet, havde anmodet skovrider *L. P. Friis*, Barritskov, om at være vejledende i Give plantage ved sin medhjælper, assistent *Frost*, kom det til en temmelig spids brevveksling mellem Bech og Holt. Bech skrev, at han naturligvis fortsat havde stor sympati for Hedeselskabet, men Give plantage havde ingen historisk forpligtelse over for Hedeselskabet. Det var Bang, der havde haft den forstlige ledelse i de første år, og det var ham, der havde udformet lovene o. s. v. Bech har øjensynlig ikke kendt til mødet i Vejle i 1867, men alligevel glatter han ud og siger, at selv om han også vil fortsætte med assistent *Frost* som forstlig vejleder, så betragter han dog stadig Hedeselskabet og altså skovrider Holt som formelt tilsynsførende med plantagen, men »i det stadige og daglige jævne arbejde mener plantagen at kunne klare sig selv.« Holt kommenterede brevet, sagen kom for i bestyrelse og på generalforsamling og det endte med et stilfærdigt forlig, således at formanden på generalforsamlingen i 1919 takkede *Frost* for hans arbejde, og meddelte, at nu ville plantagen helt indordne sig under Hedeselskabet, idet han selv følte sig i en alder, hvor han ikke mere kunne tage sig så stærkt af plantagen.

I 1920 afgik Bech efter 43 år som formand uventet ved døden og i hans sted indvalgte gårdejer *Askjær* og skovrider *J. J. Holt* blev nyvalgt som femte medlem af bestyrelsen. Købmand *Jens Overby*, der var kommet i bestyrelsen i 1916, blev valgt som formand, og bestyrelsen bestod da desuden af sognefoged *C. Schou*, Givskov, og *N. P. Thomsen*, Donneruplund.

Krigsårenes gode indtægter varede i nogle år. Tvangshugsten var i 1917 ca. 1.400 rm brænde og i 1918 3.000 rm, så det var ikke så underligt, at der kunne blive til 10 % udbytte for 1918/19. På trods af skiftende plantører var det stadig Ramskov, der stod for træsalget, og hans betydning for plantagens drift understregedes stærkt, da han den 10. november 1921 holdt guldbryllup.

Give plantages økonomi blev jævnt bedre, selv om der foreløbig var langt mellem udbytteårene. Plantagen overtog 73 aktier til pari kurs efter Bech, og de blev i 1934 brugt til en *nedskrivning* af aktiekapitalen til 17.300 kr.

I 1926 døde formanden, købmand Overby og i stedet indvalgte gårdejer *Anders Ringive*, medens skovrider *J. J. Holt* blev formand.

50-års jubilæet havde været fejret i 1917 med en tur for aktionærerne med medbragte madkurve i plantagen, og derfor blev der i 1927 gjort lidt mere ud af det, idet *I. C. Christensen* og *Chr. Dalgas* var talere ved en fest i plantagen. Byens damer havde syet et flag som gave til plantagen, og der rejstes mindestene for plantagens stiftere og for Carl Bech.

De følgende år blev under skovrider Holts ledelse præget af en jævn og god udvikling. Fornyelser, vejanlæg, tilkøb af nye arealer fandt sted efterhånden som det blev rimeligt og midlerne tillod det.

I 1929 tiltrådte skovfoged *Ejnar William Raun* som daglig leder i plantagen, og det viste sig hurtigt, at den da 31-årige nye mand hurtigt vandt sig et solidt fodfæste på egnen. Hans uddannelse, sidst på Aabenraa statsskovdistrikt, var sådan, at bestyrelsen snart var klar over, at plantagen var i gode hænder hos ham. År for år understregedes det i skovens behandling og deraf følgende udvikling, at vanskelighederne var lagt bagude.

Da sognefoged *C. Schou* døde efterfulgtes han i 1928 af bankbestyrer *Lind-Thomsen*, Give. Schou havde siddet i bestyrelsen siden 1907, da han indvalgte efter lærer Madsen, som i 1904 havde afløst proprietær Albrechtsen, men var blevet dræbt i 1907 ved en løbskørsel i Give.

Tredivernes vanskelige økonomiske forhold påvirkede naturligvis regnskaberne, så aktionærerne først igen så et nogenlunde, men beskedent udbytte fra 1942. Det blev det år til 10 %, men derefter

regelmæssigt 5 eller 6 %, medens reserverne samtidig blev pænt forøget.

I 1929 blev der købt 23 td. ld. hede af dødsboet efter en mangeårig nabo mod vest professor *Slomann*. I 1935 købtes for 4.500 kr. mod nordvest ca. 31 td. ld., den såkaldte Rosenkjærs plantage, som en lærer Rosenkjær fra Gammel Sole i sin tid havde tilplantet. I 1941 afhændedes et 4 ha stort areal til kommunen til sportsplads. I 1952 og senere tilkøbtes efterhånden 36,5 ha af *Johs. Uth*, Søndergaard, og tilplantedes hurtigst muligt. Endelig erhvervedes omkring 1954—55

*Fhv. amtsrådsmedlem,
gårdejer Villiam Villumsen, Thyregod,
formand for Give plantage fra 1965.*

Sdr. Langelund med 12,4 ha, og med mageskiftet i 1962 med kommunen om dennes plantage vest for aktieselskabets plantage, suppleret med tilkøb af et mellemliggende areal, var plantagen i 1960 nået op på 204 ha, som i 1965 fik en sidste forøgelse til 213,44 ha ved forskellige arronderinger, bl. a. med køb af en agermark mod nordøst, og denne sidste er allerede i 1966 tilplantet med rødgran.

Under *besættelsen* rekvirerede tyskerne en del træ, men udvisningen foretog skovfoged Raun personligt — altid med jagtbøsse over skulderen, ellers havde de ikke respekt for mig, fortæller Raun. Skaderne var minimale, og Raun sørgede for at hæve forskud på betalingen, så der ikke blev tale om noget egentligt tab. Til tider var det i øvrigt ret store tyske styrker, der camperede i plantagen som led i uddannelsen, inden de afgik til østfronten. Skaderne ved skyttegrave o. s. v. blev senere vurderet til 4.148 kr., men plantagen fik aldrig mere end 844 udbetalt.

I 1945 indvalgte amtsrådsmedlem, gårdejer *Villiam Villumsen*, da St. Nygaard, i bestyrelsen efter *Anders Ringive*, og skovrider *J. J. Holt* døde i 1952 som æresmedlem af bestyrelsen. Som ny formand valgtes bankbestyrer *Lind-Thomsen* i 1951 og en af hans første plig-

Give plantage slap godt gennem stormene den 23. februar 1967. Kun enkelte steder navnlig i udkanterne væltede der nogle træer, men for hele plantagen blev det ikke til mere end godt et halvt hundrede m³, eller svarende til 6—7 % af den årlige hugst. Fot.: H. S.

ter blev i 1952 at afsløre en mindesten for skovrider Holt i det store vejkræds i plantagen, hvor mindestenen for kmh. Carl Bech i forvejen havde fundet sin plads. Skovrider *Bundesen*, Grindsted, er i dag skovrider Holts afløser som Hedeselskabets tilsynsførende med plantagen. Men plantagen drives fortsat meget selvstændigt, således som tilfældet også var i hele perioden efter at skovrider Holt i 1939 var fratrådt ved Hedeselskabet.

Ved Lind-Thomsens død i 1965 blev *V. Villumsen* formand og i bestyrelsen sidder i dag desuden gårdejer *Arne Søndergaard*, Grønborg, der blev indvalgt i 1951, og bankbestyrer *Sv. Løvbjerg*, som afløste Lind-Thomsen.

Et af de steder, hvor man får det mest levende indtryk af Give plantages solide status i dag er ved at kigge på selskabets regnskabsoversigter.

I 1962 besluttedes det at udvide aktiekapitalen fra 17.300 kr. til 69.200 kr. ved at ombytte de gamle aktier á 50 kr. med 4 nye, det vil sige, at der blev givet 150 kr. i friaktier. Beslutningen herom havde gæret længe, men understøttedes af stormfaldet i 1962, hvor der indkasseredes det meste af et års ekstra hugst. 1962/63 havde vist et

driftsoverskud på 15.278 kr., så der det år blev givet 15 % i udbytte.

Der må være forsvundet en hel del af de gamle aktier, idet der af de 346 gamle aktier endnu er et meget stort tal, som ikke er ombyttet. I løbet af det første år blev kun ombyttet 155.

Pr. 1. januar 1966 var plantagen vurderet til 460.000 kr. og deraf var træmassen ansat til 313.000 kr. I 1966 blev der solgt træ for 90.000 kr. og deklareret 10 % i udbytte. Det drejede sig om salg af 779 m³, medens der efter de beregninger, som Hedeselskabets plantageregulering havde foretaget, i samme år skulle have været en tilvækst på 867 m³, således at træmassen ved årets udgang skulle være 15.700 m³.

I 1966/67 blev der solgt 812 m³ eller for 14.000 kr. mere end i 1965/66 og med et slutresultat på 16.000 kr. i driftsoverskud. Plantagen er praktisk talt gældfri.

Plantagereguleringens oversigt pr. 1. januar 1967 viser, at 54 ha af plantagen har en bevoksning, der er ældre end 50 år. Heraf er de 51 ha med rødgran og 1,19 ha med ædelgran (80—90 år). Godt 2 ha er ren løvtræ. Træmassen er ialt opgjort til 17.265 m³, hvoraf rødgran udgør 14.613 m³, ædelgran 866 m³, det øvrige nåletræ 1.380 m³ og godt 400 m³ løvtræ. I disse år er planhugsten godt 800 m³ årligt, medens tilvæksten er beregnet til godt 860 m³.

Det, der optager plantagens ledelse stærkest i jubilæumsåret er, at der er planer om at forlægge fortsættelsen af diagonalvejen mod nord og øst, således at den kommer til at slå en stor bue ind gennem plantagen. Det vil betyde ødelæggelse af store værdier, adskilligt mere end da Vejle-Givebanen forlængedes til Thyregod og Brande og blev skåret igennem plantagen i 1911—12. Jernbanen tog da ca. 9 ha af plantagearealet, men erstatningen beregnedes kun til 2.325 kr. og intet for ulemperne. Skal diagonalvejen gennem plantagen engang i de nærmeste år bliver der tale om helt anderledes vældige beløb i erstatning.

Kalkmidlernes følgestoffer

Af S. P. SØRENSEN & J. FREDERIKSEN

Forbruget af kalkmidler til jordforbedring er gået stærkt frem i de senere år og udgør nu ca. 800.000 t kulsur kalk pr. år.

På grundlag af indsamlede oplysninger fra kalkproducenter i hele landet har Hedeselskabets mergelafdeling opgjort produktionen (= forbruget) beregnet som 1.000 t kulsur kalk således:

År	Jordbrugs- kalk	Sukker- kalk	Mergel	Ialt
1965	665	71	59	795
1964	636	57	79	772
1963	383	34	53	470
1962	332	33	56	421
1961	465	56	66	587
1960	438	39	66	543

Omkring 80 % af forbruget dækkes af *jordbrugskalk*, der fremstilles på 30—35 produktionssteder. Tendensen går i retning af få store virksomheder. Forbruget af *jordbrugskalk* fordeler sig med ca. 75 % i Jylland og resten på øerne. På øerne benyttes de fine sorteringer under 1, 5 og 10 mm, i Jylland mest harpet *jordbrugskalk* 0—20 mm. Dette hænger sammen med, at kalken fra de jyske lejer gennemgående er blødere end kalken fra lejer på øerne.

Sukkerkalken er et affaldsprodukt fra sukkerfabrikkerne, som benytter kalk ved rensning af sukkersaften. Denne kalkform dækker 5—10 % af kalkforbruget i hele landet, men på grund af, at den fremkommer som slam med et ret stort vandindhold, benyttes den udelukkende af sukkerroeværkerne selv og dækker formentlig deres kalkbehov.

Mergelforbruget er gået tilbage og udgør nu kun ca. 10 % af det samlede kalkmiddelforbrug. Mergelen har sine mest trofaste tilhængere i Midt- og Vestjylland, på Horsenseggen og i Nordvestsjælland på Holbækeggen.

Hvor de naturlige betingelser er til stede i form af et godt mergelleje med stenfri lermergel, som indeholder ca. 50 % kulsur kalk i tørstoffet svarende til ca. 500 kg kulsur kalk pr. m³ mergel løst mål, kan det være en særdeles god forretning at benytte mergel frem for *jordbrugskalk*, idet den kulsure kalk i form af mergel kan leveres spredt på marken indenfor en afstand af ca. 25 km fra lejet til billigere pris end den samme mængde kulsur kalk i *jordbrugskalk*.

Dertil kommer, at man med mergelen tilfører jorden en række stoffer som magnesium, mangan, kobber, bor, zink, molybdæn og cobolt, der ikke i samme omfang tilføres med *jordbrugskalken*.

Dette forhold har navnlig betydning ved dyrkning af sandjorder og højmoesjorder, hvor mangel på et eller flere af ovennævnte stoffer er blevet stadig mere følelig, efterhånden som man går over til anvendelse af mere højprocentlige gødninger.

Når mange landmænd på Brande-Grindsted-egnen har holdt fast ved og stadig foretrækker at benytte den lokale, lavprocentlige mer-

gel fremfor jordbrugskalk, så må forklaringen formentlig søges i følgestoffernes virkning.

Det er ved enkelte forsøg konstateret, at der må forekomme en sådan virkning af følgestofferne, men spørgsmålet trænger til yderligere forsøgmæssig og laboratoriemæssig belysning. Landbo- og husmandsforeningernes kalkudvalg har ganske vist i forbindelse med gennemførelsen af forsøg med kalkmidler i årene 1948—57 (Beretningen om Fællesforsøg 1957) ladet foretage analyser af de benyttede kalkmidler, og i ovennævnte beretning gives der udtryk for, at indholdet af magnesium, mangan og kobber kan have en vis betydning, men man advarer mod en overvurdering af den økonomiske side heraf.

Magnesiumproblemet er behandlet af adskillige forskere, som også omtaler kalkmidlerne og navnlig mergelen som forsyningskilde for magnesium*).

Da spørgsmålet om kalkmidlernes indhold af følgestoffer således vedblivende har stor interesse, er der nu med støtte af De danske Mergelselskaber foretaget analyser af 6 prøver jordbrugskalk og 14 prøver mergel fra lejer, der har været i brug i de senere år. Samtidig er undersøgt 2 prøver af næsten kalkfrit ler, der ligger i et lag umiddelbart over mergelen i to af de pågældende lejer.

Prøverne er undersøgt for indhold af fosfor, kalium, magnesium, mangan og kobber ved Hedeselskabets Laboratorium i Viborg. Indholdet af bor, zink, molybdæn og cobolt er bestemt ved Statens Plan-teavls-Laboratorium i Lyngby, og vi vil gerne benytte lejligheden til at takke for den således modtagne hjælp.

Analyserne er foretaget i et udtræk med 20 % saltsyre (kogning i 1 time), idet prøverne først er glødet v. 600 °. Til borbestemmelse er der dog ekstraheret med kold 2 normal fosforsyre.

Analyseresultaterne er opgivet som procentindhold i tørstoffet af det pågældende grundstof, og desuden er beregnet de stofmængder, der tilføres jorden sammen med 4 t kulsur kalk i de enkelte kalkningsmidler. Da der for lavprocentlige kalkmidler må tilføres betydeligt større tørstofmængder for at få 4 t kulsur kalk end for højprocentlige, vil også mængderne af følgestoffer blive betydeligt større.

*) se bl. a.:

K. Dorph-Petersen: Magnesiumproblemet for landbrugets planteavl. — Tidsskrift for Planteavl, 58. bind 3. hæfte, 1955.

H. L. Jensen & Aage Henriksen: Om magnesiumbestemmelser i dansk jord. — Tidsskrift for Planteavl, 58. bind 3. hæfte, 1955.

Aage Henriksen: Om danske landbrugsjorders magnesiumtilstand og afgrødernes magnesiumforsyning. — Tidsskrift for Planteavl, 67. bind 5. hæfte, 1964.

Nogle af de i Fællesberetningen 1957 omtalte kalk- og mergelformer er med i den nye undersøgelse, og stort set er indholdet af følgestoffer af samme størrelse som dengang. Der er dog i nogle tilfælde fundet mere kalium og magnesium ved den nye undersøgelse.

Indholdet af mikronæringsstofferne bor, zink, molybdæn og cobolt er ikke undersøgt tidligere.

For hvert kalkningsmiddel er i tabellen opført dels procentindholdet i tørstoffet af kalk og følgestoffer, dels den mængde i kg henholdsvis i g, der tilføres med 4 t kulsur kalk af det pågældende kalkmiddel. Kalkmidlerne er ordnet efter aftagende kalkindhold.

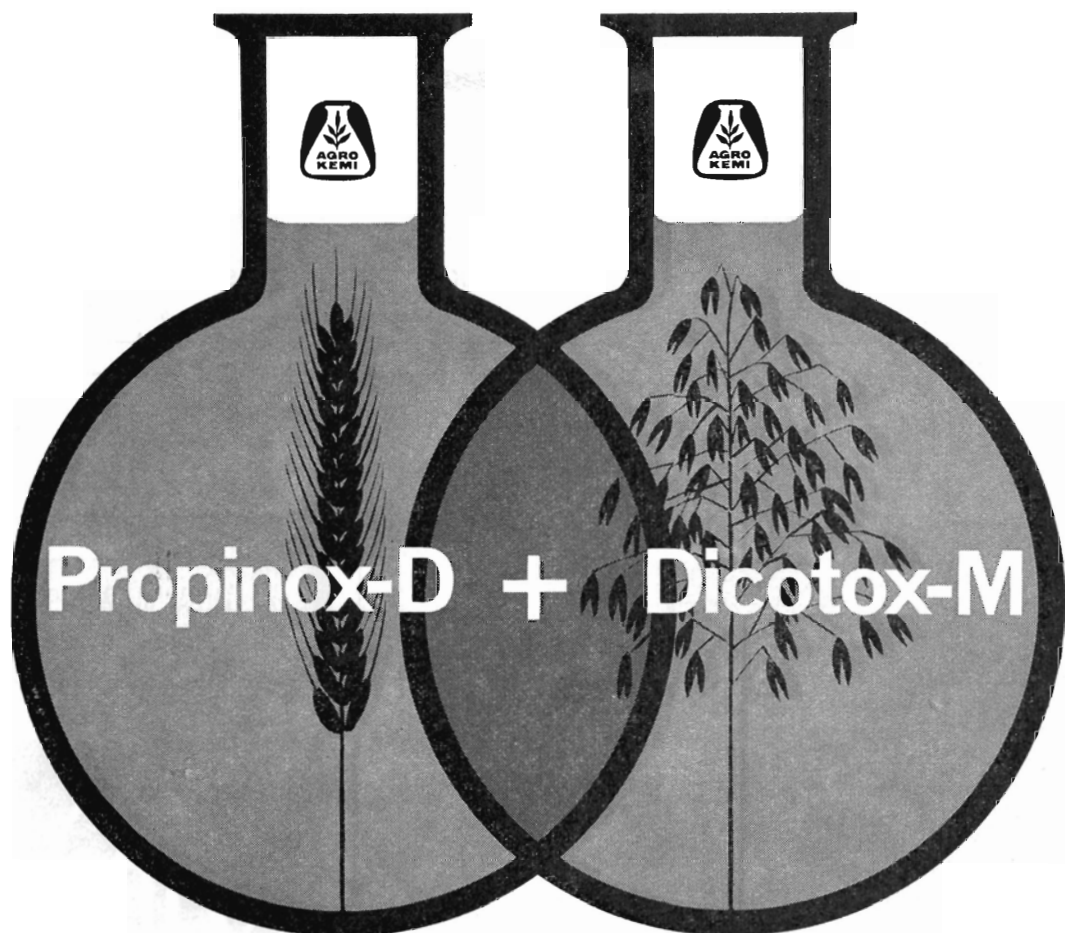
Det procentiske indhold af fosfor er af samme størrelsesorden i alle kalkmidlerne, varierende mellem 0,017 og 0,062 % P. Den med 4 t kulsur kalk tilførte mængde P er mindst i Faxe-kalk med 0,86 kg og størst i yoldiamergelen fra Læsø med 14,1 kg P svarende til ca. 180 kg superfosfat. Med de fleste højprocentlige mergeler tilføres en fosformængde svarende til indholdet i 40—50 kg superfosfat.

Kaliumindholdet er rundt regnet 10 gange større i mergel end i kalk. Der er tale om ret store mængder tilført med 4 t kulsur kalk i mergelformerne, varierende fra ca. 20 til ca. 300 kg kalium, K.

De højprocentlige mergelformer medfører en kaliummængde svarende til indholdet i 45—80 kg af den almindelige 50 %' kaligødning.

Det næringsstof, der har været genstand for størst interesse i denne forbindelse, er *magnesium*. Indholdet heraf er i de højprocentlige mergelformer omkring dobbelt så stort som i jordbrugskalken. Det vil bemærkes, at de lavprocentlige mergelformer og navnlig yoldiamergelen har et ganske betydeligt indhold af Mg. For Læsø-mergelen er indholdet $\frac{1}{10}$ af kalkindholdet, og dette betyder, at den sammen med 4 t kulsur kalk tilførte mængde er ikke mindre end 376 kg Mg svarende til indholdet i næsten 4 t magnesiumsulfat med 10 % magnesium! Med nogle af de højprocentlige mergelsorter tilføres den samme magnesiummængde, som findes i omkring 400 kg 10 %'s magnesiumsulfat.

Der er ikke noget skarpt skel mellem kalk og mergel med hensyn til indholdet af *mangan* udtrykt i % af tørstoffet. Mængderne varierer mellem 0,014 og 0,098 % i kalk og 0,019 og 0,143 % i mergel. Med 4 t kalk tilføres i de fleste kalkformer $\frac{1}{2}$ —1 kg Mn (i Vormarkbryozokalk dog 4 kg) og i mergelformer fra ca. 1 til ca. 30 kg, eller en ret anseelig mængde. Multipliseres disse mængder Mn med 4, fås den mængde mangansulfat, der har det samme Mn-indhold.

**- den rigtige kombination
til bekæmpelse af
bundkrudt i byg og havre**

Sprøjt med 4 ltr. Propinox-D 25 + 0,7 kg Dicotox-M 75 pr. ha, og få rensset marken i bund for mindre end 30 kr. pr. ha for kemikalierne. Forlang vor sprøjteplan med alle oplysninger.

AKTIESELSKABET

AGRO-KEMI

„LYNGBY“ GRAVESKOVL

Nr. 1 K 255×345 mm

Nr. 2 K 240×330 mm

Det rette værktøj –

– gør arbejdet let!

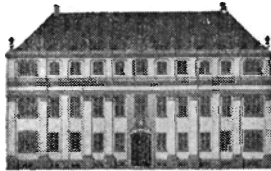
D. S. I. skovle er fremstillet af fineste stål og forsynet med fint slebne skaffer af prima asketræ.

DANSK STAAL INDUSTRI A/S af 1933

Kongens Lyngby - Telefon 87 04 10

Den almindelige Brandforsikring

før Randbysgninger, opretter ved kongelig Anordning af 1792

Brandforsikrer Bygninger
– færdige og under Opførelse –
med fast Inventar

HOVEDKONTOR:
STORMGADE 10 - KØBENHAVN K.
C.: 1100

A/s Skive Markfrøkontor Grundlagt 1896
Telefon Skive (075 1) 94
FRØAVL FRØHANDEL

Viborg Byes og Omegns Sparekasse

Telefon (076 1) 1400 (4 lin.)

Sct. Mathiasgade 68

Kontortid: Kl. 9–15
Lørdag lukket
Aftenekspedition:
Fredag kl. 18.30–20

Filialer:

Karup
Flyvestationen Karup
Mammen
Løgstrup

Betonvarer og Iso-dæk

Lecablokke og -mursten

Mørtel, sten og grus

A/s MARIUS ØDUM

Randers . Telf. (064) 2 04 00

Betonvarer efter
Ingeniørforeningens normer

BETONKLINKER
til
HULMURS- OG
STALDISOLERING

★
A/s FISKBÆK

BETONKLINKEFABRIK
TELEFON HERBORG 12

AEROLIT
DANSK SIKKERHEDSPRÆNGSTOF

Kobbermængderne, der tilføres sammen med 4 t kulsur kalk, er meget små i kalkformerne, men er for de fleste mergelformer på ca. 100—500 g, svarende til ca. $\frac{1}{2}$ til ca. 2 kg blåsten.

Borindholdet er lavt i kalken, men kan i mergelen gå op til 450 g B, når mængden tilført sammen med 4 t kulsur kalk beregnes. Dette svarer til den tidobbelte mængde boraks, så det ses, at der tilføres en bormængde svarende til indholdet i ca. $\frac{1}{2}$ til 4,5 kg boraks.

Den med 4 t kulsur kalk tilførte mængde zink er ligeledes lille i kalkformerne, men af en ret anelig størrelse i mergelen. De anførte tal for g zink skal multipliceres med ca. 5 for at få den tilsvarende mængde zinksulfat, og man kan altså få tilført en zinkmængde svarende til ca. 10 kg zinksulfat sammen med 4 t kalk i Læsø-mergel.

Molybdænindholdet er meget lavt i såvel kalk som mergel, og de med 4 t kulsur kalk tilførte mængder overstiger som regel ikke nogle få g.

Derimod er indholdet af cobolt af en ret betragtelig størrelse i mergelformerne og udgør ca. halvdelen af den tilførte kobbermængde. Der tilføres således med Stensballe-mergel 155 g og med Stillebjerg-mergel 369 g cobolt, Co, sammen med 4 t kulsur kalk.

For mange af følgestofferne er den med 4 t kulsur kalk tilførte mængde så stor, at den væsentlig overstiger en normal afgrødes forbrug og er af samme størrelsesorden som en normal gødskning med det pågældende stof.

Der er ganske vist tale om syreopløselige mængder, der måske for en del er silikatbundne og først ved forvitring vil komme planterne til gode i fuld udstrækning. Men det er velkendt, at kobberindholdet i mergel har været af stor virkning (bl. a. forsøget i Sdr. Omme, Fællesberetningen 1952), og det er ligeledes ved forsøg påvist, at magnesiummængden i mergel har givet sig til kende i jordens indhold af plantetilgængeligt magnesium i form af stigning i Mg-tallet.

Som omtalt er det allerede af hensyn til kalkvirkningen økonomisk forsvarligt at anvende mergel frem for jordbrugskalk i nærheden af mergellejerne, og der er i visse egne en usvækket interesse for mergel. Med den store stigning i forbruget af kalkmidler forekommer det derfor naturligt, at der foranstalles nye forsøg til belysning af følgestoffernes virkning, idet der her ikke så meget tænkes på en undersøgelse af jordbundsanalyse-tallenes eventuelle stigning som på egentlige udbytteforsøg.

Sammenhørende værdier for indhold af kalk og følgestoffer i kalkmidler.

Løbe nr.	Lejets beliggenhed	Geologisk betegnelse	Kulsur	Fosfor	Kalium	Mag-	Mangan	Kobber	Bor	Zink	Molybdæn	Cobolt
			kalk CaCO ₃	P	K	nesium Mg	Mn	Cu	B	Zn	Mo	Co
			% / kg	% / kg	% / kg	% / kg	% / kg	% / g	% / g	% / g	% / g	% / g
1.	Faxe, Øst-Sjælland	bryozokalk	98,0 4000	0,021 0,86	0,019 0,78	0,286 11,7	0,019 0,78	0,00037 15	0,00030 12	0,00050 20	< 0,00001 < 0,4	0,00004 1,6
2.	Vormark, Øst-Fyn	»	97,3 4000	0,044 1,81	0,019 0,78	0,262 10,8	0,098 4,03	0,00036 15	0,00025 10	0,00040 16	< 0,00001 < 0,4	0,00005 2,1
3.	Hillerslev, Nord-Thy	skrivekridt	95,7 4000	0,034 1,42	0,024 1,00	0,223 9,32	0,014 0,59	0,00043 18	0,00045 19	0,00090 38	< 0,00001 < 0,4	0,00005 2,1
4.	Mjels Østergaard, Aalborg	»	95,0 4000	0,039 1,64	0,026 1,09	0,195 8,21	0,015 0,63	0,00023 10	0,00030 13	< 0,00001 < 0,4	< 0,00001 < 0,4	0,00003 1,3
5.	Aggersund, Løgstør	»	91,3 4000	0,046 2,02	0,075 3,29	0,221 9,68	0,019 0,83	0,00049 21	0,00050 22	0,00150 66	< 0,00001 < 0,4	0,00007 3,1
6.	Batum, Nord-Salling	»	90,6 4000	0,040 1,77	0,053 2,34	0,288 12,7	0,022 0,97	0,00066 29	0,00029 13	0,00030 13	< 0,00001 < 0,4	0,00010 4,4
7.	Nr. Jærnløse, Holbæk	stenfri lermergel	57,4 4000	0,062 4,32	0,320 22,3	0,410 28,6	0,019 1,32	0,00080 56	0,00109 76	0,00600 418	0,00003 2,1	0,00041 29
8.	Damholt, Herning	»	53,2 4000	0,041 3,08	0,46 34,6	0,577 43,4	0,040 3,01	0,00160 120	0,00053 40	0,00275 207	< 0,00001 < 0,8	0,00073 55
9.	Stensballe, Horsens	»	52,8 4000	0,017 1,29	0,52 39,4	0,570 43,2	0,068 5,15	0,00415 315	0,00081 61	0,00675 511	< 0,00001 < 0,8	0,00205 155

10.	Hover, Ringkøbing	»	51,7 4000	0,041 3,17	0,46 35,6	0,450 34,8	0,038 2,94	0,00150 116	0,00058 45	0,00625 484	0,00002 1,5	0,00070 54
11.	Klaaby, Ribe	morænemergel	46,1 4000	0,032 2,78	0,27 23,4	0,427 37,0	0,028 2,43	0,00088 76	0,00045 39	0,00900 781	0,00005 4,3	0,00041 36
12.	Damhusaa, Vemb	stenfri lermergel	46,1 4000	0,042 3,64	0,44 38,2	0,511 44,3	0,045 3,90	0,00165 143	0,00058 50	0,00550 477	0,00002 1,7	0,00069 60
13.	Bredkær Herning	»	37,6 4000	0,042 4,47	0,37 39,4	0,511 54,4	0,044 4,68	0,00170 181	0,00035 37	0,00385 410	0,00003 3,2	0,00069 73
14.	Arnborg, Herning	»	34,3 4000	0,042 4,90	0,42 49,0	0,488 56,9	0,046 5,36	0,00165 192	0,00035 41	0,00775 904	0,00006 7,0	0,00072 84
15.	Aadum, Tarm	»	31,5 4000	0,043 5,46	0,62 78,7	0,583 74,0	0,053 6,73	0,00205 260	0,00059 75	0,00650 825	0,00003 3,8	0,00092 117
16.	Vorbasse, Grindsted	do. med finsand	29,6 4000	0,039 5,27	0,44 59,5	0,805 109	0,059 7,97	0,00190 257	0,00044 59	0,00425 574	< 0,00001 < 1,3	0,00096 130
17.	Galtho, Varde	stenfri lermergel	29,2 4000	0,048 6,58	0,76 104	0,736 101	0,075 10,3	0,00280 384	0,00137 188	0,00625 856	0,00005 6,8	0,00130 178
18.	Brønderslev Vendsyssel	yoldiamergel	27,3 4000	0,050 7,33	0,99 145	1,135 166	0,077 11,3	0,00225 330	0,00068 100	0,00775 1136	0,00012 18	0,00103 151
19.	Stilbjerg, Grindsted	stenfri lermergel	18,3 4000	0,042 9,18	0,71 155	0,741 162	0,143 31,3	0,00260 568	0,00073 160	0,00775 1694	0,00002 4,4	0,00169 369
20.	Byrum, Læsø	yoldiamergel	15,3 4000	0,054 14,1	1,12 293	1,440 376	0,058 15,2	0,00210 549	0,00172 450	0,00800 2092	0,00005 13	0,00110 288
21.	Aadum, Tarm	stenfrit ler (over mergelen)	2,6	0,045	0,74	0,635	0,089	0,00255	0,00041	0,01000	0,00001	0,00160
22.	Stilbjerg, Grindsted	stenfrit ler (over mergelen)	0,1	0,031	0,87	0,802	0,024	0,00270	0,00074	0,00950	0,00003	0,00264

I få ord — ★

Hydrolog ved Det danske Hedeselskab, cand. polyt. *Jørgen Lundager Jensen*, Slagelse, er ansat som lektor i geologi ved Århus Universitet for en periode af 3 år fra 1. april 1967. Virksomheden som hydrolog ved Hedeselskabet fortsættes dog uændret.

Overkonstruktør *H. Brüggmann*, Hedeselskabets kulturtekniske afdeling i Viborg, har efter ansøgning på grund af alder fået bevilget sin afsked fra 1. juni 1967. Herman Brüggmann har været ansat ved Hedeselskabet siden 1. juni 1926.

Medlem af Hedeselskabets repræsentantskab, bankdirektør *C. F. Christensen*, Brørup, har fra 1. april efter ansøgning på grund af alder fået bevilget sin afsked fra Banken for Brørup og Omegn. Banken er fra samme tidspunkt overgået til at være filial af A/S Varde Bank.

Vurdering af skove

Finansministeriet har udnævnt følgende til sagkyndige medhjælpere ved vurdering af skove:

Statsskovrider *B. Gelhede*, Klokkedalshøj, Boller pr. Horsens, særlig for Vejle amt.

Afdelingschef *E. C. L. Løfting*, Bybæk pr. Vejle, særlig for Skanderborg og Århus amter.

Statsskovrider *Kr. Elmquist*, Tingtofte pr. Randers, særlig for Randers og Viborg amter.

Skovtaksator ved Hedeselskabet *J. Lundberg*, Skinfaxevej 14, Viborg, særlig for Aalborg amt.

Overklitfoged *Hans Esbjørn*, Skagen, særlig for Hjørring og Thisted amter.

Statsskovrider *Vagn Johansen*, Ulfborggaard pr. Ulfborg, særlig for Ringkøbing amt.

Skovrider ved Hedeselskabet *C. G. Bech*, Slauggaard pr. Vorbasse, særlig for Ribe amt.

Skovrider *Poul Morville*, Egense pr. Graasten, særlig for Aabenraa-Sønderborg og Tønder amter.

Udnævnelserne gælder indtil 31. marts 1975.

Første gang engelsk litteratur taler om dræning er i 1649 i *Walter Bliths* bog »English improver«, hvor han spørger, om det tør anses for forsvarligt at tage vandet fra moserne. I 1727 anbefaler englænderen *Stephen Switzer* at anvende drænrør af ler, men det er først efter at *James Smiths* bog: »Remarks on thorough drainage and deep ploughing« er udkommet i 1838, og *John Reade* har lavet det første cylindriske lerrør i 1843 med *Thomas Scraggs* maskine i 1845 til fremstilling af dem, at det i England bliver muligt at udføre en økonomisk forsvarlig dræning af lave og vandlidende arealer.

I ny skikkelse

Den 68. udgave af *Landøkonomisk Årbog* i ny og moderne skikkelse foreligger nu på Landhusholdningsselskabets Forlag.

Værket er gennem sin lange eksistens velkendt og indarbejdet. Den »grønne bog« er ganske enkelt *bogen* for alle med tilknytning til dansk landbrug. Den giver fyldestgørende svar på alle spørgsmål med relation til landbrugets institutioner, faglige og økonomiske organisationer og foreninger samt konkret viden om disses formål, aktiviteter og ledelse, samt a jourført information om højskoler og fagskoler, landbrugsfaglige blade og tidsskrifter, forskning og uddannelsesfunds og meget mere.

Udover den nye titel, — Landbrugsårbog 1967 — og den nye typografi og opsætning er der som det væsentlige i denne udgave foretaget en redaktionel omlægning og sanering af bogens systematiske opbygning, idet man har bestræbt sig for så vidt muligt at gruppere mere logisk og emnemæssigt sammenfaldende stof i 13 grupper. Bogen er gjort tilgængelig og let at arbejde med ved de særdeles omfattende registre. Personregistret omfatter således ca. 4.000 navne.

I Finland er der store planer for udvidelse af skovgødskningen. Det oplyses således, at M. E. R. A.-programmet arbejder med planer for gødskning af 633.000 ha skov i årene indtil 1975.

I de norske skovområder nyplantedes i 1966 med 94,7 mill. planter, deraf var 85,3 % gran og 6,8 % skovfyr.

I »Norsk skogbruk« fortæller forstmester *Erik Børresen*, at en række forsøg har vist, at der er en fornuftig økonomi i at udplante i skoven med træplanter i Jiffy-potter, og at det bedste resultat, også økonomisk, nås med 3/0 gran i 7 cm og 8 cm potter.

Skovkongressen

Der har til den forestående Nordiske Skovkongres meldt sig ialt ca. 675 deltagere, der fordeler sig til de enkelte lande således: Finland 125, Norge 200, Sverige 175, Island 3 og Danmark 175. Heraf er ca. 150 damer.

Programmet for plenum, der finder sted i Tivolis koncertsal, er nu fastlagt. *Hans Majestæt kongen* vil være til stede, programmet omfatter foruden de traditionelle »hilsningstaler« et kunstnerisk indslag (prolog), et dansk musikstykke ved Tivolis koncertsals orkester under ledelse af *E. Eckert Hansen*, samt korte foredrag af en repræsentant fra hver af de nordiske lande over emnet: »Behov og muligheder for at øge skovproduktionen i de nordiske lande«. For Danmark taler professor *H. A. Henriksen*.

Til plenum og den efterfølgende modtagelse på Københavns rådhus med »rådhusfrokost« har der meldt sig ca. 500 deltagere.

Banketten finder som meddelt sted i Falkonercentret; der har meldt sig ca. 475 deltagere hertil. Under banketten finder bl. a. videregivelse af hvervet som præsident for Nordisk Skovunion sted.

»Forstlig Budstikke« fortæller, at der den 21., 23. og 28. februar ialt væltede ca. 3,5 mill. m³ træ i Vesttysklands skove. I Slesvig-Holsten skønner man, at der de to første dage væltede 350.000 m³ træ.

Tysk langbrugsstatistik for 1966

Af den vesttyske landbrugsministers »grønne beretning« for 1966 fremgår, at året har været magert og beskedent for det tyske landbrug. I undersøgelsen af driftsresultaterne medtager man i Tyskland ikke brug, der har under 15.000 DM i nettoindtægt, idet man ikke anser disse for at have en ordentlig økonomisk drift, når de ikke kan sikre en bondefamilies økonomiske eksistens. Alligevel omfatter regnskabsundersøgelserne 7.762 brug og af disse var 54 % under 20 ha.

I sin beretning nævnte ministeren, at den direkte hjælp til det tyske landbrug svingede mellem 87 DM. og 241 DM. pr. ha i beretningsåret. Foruden den direkte hjælp ydes anden betydelig støtte til fremme af landbrugets rationalisering og strukturændring. I 1967 er landbrugets samlede indtægter i Vesttyskland steget med 2 %, men driftsudgifterne med 11 %.

Antallet af landbrugsbedrifter over 0,5 ha formindskedes i 1966 med 27.700 eller nogenlunde med det samme tal som i 1965. Fra 1949 til 1966 er antallet af landbrug i Vesttyskland faldet fra 1,94 mill. til 1,40 mill. Det er brugene under 10 ha, der er blevet næsten halveret i tal. Det samlede areal er i samme årrække faldet med 4,1 %.

Vesttysklands selvforsyning med næringsmidler gik i 1966 tilbage fra 78 % til 75 %, og landets andel i den totale landbrugsproduktion for fællesmarkedet faldt fra 27,4 % til 27,2 %.

»Forstlig Budstikke« har udsendt et specialhefte, der udførligt beskæftiger sig med en række forhold, der er blevet aktuelle i forbindelse med stormfaldskatastrofen den 23. februar. Der er heri afsnit om »Trætekniske råd«, om insektskader, om svampeskader og om oparbejdning af stormfældet træ. Nummeret kan rekvireres à 1,50 kr. pr. eksemplar hos Dansk Skovforening, V. Voldgade 86, København V.

Dræning i Skandinavien i 1966

Der foreligger nu en opgørelse, der viser, at der i 1966 er drænet: i Finland 34.000 ha, i Norge 17.000 ha, i Sverige 20.000 ha og i Danmark godt 9.000 ha — d. v. s. at der f. eks. i Danmark er brugt 12—14 mill. drænrør i 1966.

»Domänposten« meddeler i sit aprilnummer, at de svenske statsskove er i færd med en omlægning af gødsningen. De hidtil gennemførte forsøg har givet så megen viden om, hvad tilførsel af kvælstofgødning betyder, at man nu vil gå over til gødsning hvert 5. år i middelaldrende bevoksninger, i stedet for som hidtil i bevoksninger, der stod for at skulle afdrives i løbet af 5—8 år.

Ved et foredrag i den afsluttede »skogsveckea« blev det nævnet, at en effektiv gødsning måtte kunne øge den årlige hugst i de svenske skove med ca. 10 mill. m³.

I Norbotten i Sverige er 40 skovveje udvidet, således at de trygt kan anvendes som flyvepladser for mindre fly. Det er anvendelsen af fly til hormonbehandling eller gødsning af skovene, der har gjort dette nødvendigt.

Det landøkonomiske Driftsbureau har udsendt en beretning til belysning af de driftsøkonomiske virkninger af mekanisering i eksisterende kvægstalde i mindre og større bønderbrug. Undersøgelsen omfatter mekanisering af malkearbejde, fodringsarbejde og udmugningsarbejde. I hovedtrækkene viser resultaterne, at den arbejdsmæssige fordel ved at mekanisere malkearbejdet stærkere er større end den økonomiske fordel.

ANVEND TØRVESTRØELSE VED DRÆNING ...

På jorder med fintsandet undergrund kan en tilsanding af drænrørene forebygges ved anbringelse af et lag tørvestrøelse (»hundekød«) omkring stødfugerne. Spørg Hedeselskabet.

100 % SIKRET
MOD
ØKONOMISK
TAB VED
HAGL

Tal med nærmeste
distriktsforstander
eller hovedkontoret

Haglskadeforsikring er en billig betryggelse - og bør tegnes i de jyske landmænds eget selskab, hvor medlemmerne gennem reassurance er sikret mod større forhøjelser af årsbidraget, selv når katastrofalt store tab indtræffer.

Haglskadeforsikringsforeningen for Jylland G/S
Søndergade 1a ÅRHUS C. Telefon (06) 12 12 84

Ellidshøj Kridt- og Kalkværk

ved C. M. Christiansen . Århus
Telefon: Ellidshøj (08 - 11 93 11) 4
og Århus (06) 12 76 33

Fabrikation af
jordbrugskalk og
foderkridtmel

Omhyggeligt behandlede **skovplanter**
i værdifulde provenienser

DANPLANEX
PLANTESKOLER A/S . Rødekro . Telefon (046) 6 29 33*

Petersværk Betonvare-Industri

Nørresundby . Telefon 12 10 55 (kaldenr. 08)

Alt i betonvarer efter D. S. 400
Renseanlægget »Ringtanken« (Dansk patent nr. 59820)

Den Sjællandske Bondestands Sparekasse

Hulkjærhus Planteskole

Rødkjærsgade
Telefon Ans (068 - 7 91 11) 25

PLANTER TIL SKOV
LÆHEGN OG HAVE

Hammerum Herreds Spare- og Laanekasse

Tlf. Herning (07) 12 37 33 (fl. lin.)

Kontortid:
Mandag-Fredag 10-16
Fredag tillige 18-19.30

ALLEN - TRAKO

græsslåmaskinen
uundværlig i skove og
på afvandingsarealer

TRAKO - ALPINA
slår græs og klipper hække

**FRIMODT - KONNING-
PJEDSTED**

Tlf. Bredstrup
160 (059 - 4 05 99)

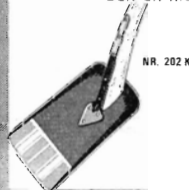
MODERNE HAVEREDSKABER
DER LIGGER GODT I HAANDEN

**SUPER LET-
VÆGTSSKOVL**
»ZINCKLET«

GØR ARBEJDET LET
LET MEN STÆRK SKOVL

FAAS OGSAA MED
STOVLEBESKYTTER

DEN ER RIGTIG

NR. 202 K

**ZINCK
GODTHAAB**

J. C. Halvorsen & Sønner

Kroghsgades Cementstøberi
Kontor: Augustenborggade 11
Århus C . Telf. (06) 14 59 99

JORDBRUGSKALK

fra vore værker i

Faxe . Holtug . Hadsund . Svenstrup J.

AKTIESELSKABET

FAXE KALKBRUD

Jordbrugskalkafdelingen

Frederiksholms Kanal 16 København K Telefon Minerva 75 00

AARHUUS PRIVATBANK

Stiftet 1871 - ARHUS . KØBENHAVN

Røde drænrør

fra 2"-12" haves altid på lager. - Forlang tilbud.

»SOFIENLUND«
TEGLVÆRK

Tlf. Ulstrup (064 - 4 81 11) 10

FRØCONTORET
KOLDING

Telefon (055) 2 43 44

**FRØAVL
FRØHANDEL**

Varde Bank

Esbjerg afdeling

Kongensgade 62 og
Fiskerihavnen

Frøavlscentret

HUNSBALLE

Telf. Holstebro (074) 2 05 33

Frøavl og frøhandel

Bjerringbro

Cementvarefabrik

Telefon Gentofte 938
Bjerringbro (076) 8 11 11

Alle Δ mærkede rør
imprægnerede og
uimprægnerede

Stort lager
Alltid leveringsdygtig

Røde drænrør

D. S. nr. 403, syrefast kvalitet

Fredenshøj Teglværk
Aabenraa . Telf. (046) 2 21 27

PALUDANS Planteskole A/S

KLARSKOV

Skovplanter, allétræer,
hæk- og hegnplanter
Forlang prislister

Telefon Klarskov (03 782) 9

- ★ Reservedele
- ★ til
- ★ alle
- ★ fabrikater
- ★ motorsave
- ★ hos

Erik Dalsgaard

SØNDERBROGADE 24. VEJLE. TLF. (0581) 5201

KØBENHAVN

Trifolium Frø

RANDERS

VANDINGSANLÆG

Omg. levering

Ønsker De?

- ★ Gennemført kvalitet
- ★ Lette og stærke rør
- ★ De hurtige og robuste koblinger
- ★ Sprinklere, der vander jævnt
- ★ Sagkyndig og reel projektering
- ★ Anlæg, hvortil reservedele hurtigt kan skaffes,
- ★ fordi det er dansk arbejde -

DANSK VANDINGS INDUSTRI
Snoghøj pr. Fredericia tlf. (059) 5 22 11

Henvend Dem
om brochure
og tilbud

PETERSEN & PEDERSEN

VIBORG

Telefon (076 1) 195 og 1325

Alt i elektricitet

Stenvad Cementstøberi

Tlf. Stenvad (063 - 8 24 11) 6

Arnold Westmark

Alle Δ mærkede rør
ALTID LEVERINGSDYGTIG

ALT I CEMENT

VARER

Vi kan levere rør i alle
gængse størrelser efter
ingeniør. normer.
Hurtig levering - reel
betjening.

**TJÆREBORG
CEMENTSTØBERI**
• Telefon 21 •

Træplanter til have og kirkegård,
mark og skov.
Plantegræs.

Lomborgs Planteskole

Granhøj v. Aalborg

Tlf. 12 01 01 Tlf. 13 40 40

Stort farveillustreret
katalog
sendes gratis
på forlangende

Herning Hede- & Diskontobank

10.30-12.30, 14.30-17.00
Telf. (07) 12 42 22 - 12 22 21 -
12 33 15

Skive Cementstøberi

Knud Østergaard
Telefon (075 1) 921

NORMRØR
med garantimærket Δ
Impregnering Brøndrør

- ✕ Hurtig
- ✕ service
- ✕ er
- ✕ god service
- ✕ bedst fra

Aktieselskabet
L. HAMMERICH & CO.
Specialforretning i bygningsartikler
Grundlagt 1854 · Tlf. 12 71 55 (3 lin.)
Århus

Kjellerup Betonvarefabrik ved J. T. Birk

Tlf. Kjellerup (068) 8 10 45. Efter kl. 17: Tlf. Rødkjærsgade (076 - 5 91 11) 14

Fører kun Δ mærkede varer.

Alle arter betonvarer til afvanding og kloak føres. Forlang tilbud.

Erik Dalgaard

SØNDERBROGADE 24 · VEJLE · TLF. (0581) 5201

Vi har alle vore servicevogne
monteret med radioanlæg

Midtjydske Teglværkers Salgskontor S. m. b. a.

Alle størrelser i drænrør leveres
Telefon Viborg (076 1) 1330

CLOGGIN

DAVID BROWN

også for sikkerhedens skyld

DAVID BROWN 990 22.500,-
DAVID BROWN 880 19.900,-
 med styrsikker beskyttelsesbøjle

For sikkerhedens skyld: Prøv en gang at »gå« disse punkter igennem! Så vil også De anerkende, DAVID BROWN SELECTAMATIC som altid er forrest... i komfort, teknik og økonomi!

DB styrsikre førerhuse er enestående på alle punkter:

- frit udsyn til alle sider og stor bevægelsesfrihed
- store, gennemisolerede døre med solid lukkemekanisme
- trækfri ventilationsruder
- oplukkeligt glasfiber-tag
- el-vinduessvisker med stort virkefelt
- store, hensigtsmæssige sidespejle
- lukket gulv med kraftige, isolerende gummi-måtter
- komplet lysudstyr med afviserblink og stoplygte
- let adgang for eftersyn og service på traktoren

Det er derfor, så mange landmænd foretrækker DAVID BROWN SELECTAMATIC - også for sikkerhedens skyld!

DB styrsikre førerhuse

har ligesom traktoren alt tænkeligt udstyr monteret som standard.

DB styrsikre beskyttelsesbøjler

- let adgang til førersædet
- rigelig bevægelsesplads
- let adgang for eftersyn og service på traktoren.

Få mere at vide hos en af landets 70 DB-forhandlere eller hos en af vore salgsinspektører!

Salgsinspektører: Sv. Christoffersen, Ålborg, tlf. (08) 135123 - Jørn Olsen, Silkeborg, tlf. (068-1) 2632 - W. Grønnegaard Hansen, tlf. (03) 631818 - Erik Frederiksen, Glostrup, tlf. (01) 962408.

1/8 LANTRACO ROSKILDE · TLF. (03) * 35 54 50
 Datterselskab af DAVID BROWN Tractors Ltd.